

Balıkesir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
Journal of Balıkesir University Faculty of Theology

Sahibi / Owner

Balıkesir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi adına
Prof. Dr. Mehmet Bayyığıt

Yazı İşleri Müdürü/Responsible Manager

Dr. Öğr. Üyesi Lütfü Cengiz

Editörler/Editors in Chief

Doç. Dr. Mehmet Özkan
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Ali Çanakçı

Editör Yardımcıları/Assistant Editors

Dr. Öğr. Üyesi Asem Hamdy Ahmed Abdelghany

Yayın Kurulu/Editorial Board

Prof. Dr. Mehmet Bayyığıt, Balıkesir Üniversitesi
Prof. Dr. Muhiddin Okumuşlar, Necmettin Erbakan Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet Çaycı, Necmettin Erbakan Üniversitesi
Prof. Dr. Ejder Okumuş, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
Prof. Dr. Süleyman Akkuş, Sakarya Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet Bahçekapılı, Yalova Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet Dirik, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet Özkan, Balıkesir Üniversitesi
Doç. Dr. Esmâ Sayın, Balıkesir Üniversitesi
Doç. Dr. Y. Emre Gördük, Balıkesir Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Abdullah Demir, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Ali Çanakçı, Balıkesir Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Lütfü Cengiz, Balıkesir Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Polat, Balıkesir Üniversitesi

Dizgi-Mizanpaj/Layout

Asem Hamdy Ahmed Abdelghany & Mehmet Özkan & Ahmet Ali Çanakçı

Yazışma/Correspondence

Balıkesir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Dinkçiler Mah. Soma Cad. Altteylül/Balıkesir **Telefon:**
0 266 249 61 79 & **Faks:** 0 266 239 87 46 & **E-posta:** balikesirilahiyatdergisi@gmail.com **Web:**
<http://ilahiyatdergisi.balikesir.edu.tr>, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/bauifd>

Baskı Yeri

Erman Ofset Matbaacılık LTD. ŞTİ. - Fevzi Çakmak Mah. Özlem Cad. No: 33/G Karatay/
Konya Tel: 0332 342 01 55 • Sertifika No: 15409

Basım Tarihi

Aralık 2019

Balıkesir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, yılda iki kez yayınlanan akademik uluslararası hakemli bir dergidir. BAÜİFD'de yayınlanan yazıların bilimsel ve hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir. Yayın dili Türkçe olmakla birlikte diğer dillerde de yazılar yayınlanmaktadır. Yayınlanan yazıların bütün yayın hakları BAÜİFD'ye ait olup yayıncının izni olmadan kısmen veya tamamen basılamaz, çoğaltılamaz ve elektronik ortama taşınamaz. Yazıların yayınlanıp yayınlanmamasına derginin yayın kurulu karar verir.

Balıkesir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
Journal of Balıkesir University Faculty of Theology
ISSN 2149-9969 | e-ISSN 2717-669X
Aralık/ December 2019, 10: 269-275

Hüseyin Algül, İslâm Tarihi. 3 Cilt. Bursa: Emin Yayınları, 2018.
Hüseyin Algül, History of Islam. 3 Vol. Bursa: Emin Yayınları,. 2018.

Mustafa Polat

Dr. Öğr.Üyesi, Balıkesir Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi,
İslam Tarihi Anabilim Dalı, Balıkesir/ Türkiye
Assit. Prof., Balıkesir University, Faculty of Theology,
Department of İslamic History
e-mail: mustafapolat224@hotmail.com
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-1818-0252>

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Type: Kitap Tanıtımı /Book Review
Geliş Tarihi / Date Received: 06 Kasım 2019 / 06 November 2019
Kabul Tarihi / Date Accepted: 22 Aralık 2019 / 22 December 2019
Yayın Tarihi / Date Published: 30 Aralık 2019 / 30 December 2019
Yayın Sezonu / Pub Date Season: Aralık/ December

Atıf/Citation: Mustafa Polat, "Hüseyin Algül, İslâm Tarihi. 3 Cilt. Bursa: Emin Yayınları, 2018" *Balıkesir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 10 (Aralık 2019): 269-275

Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiştir.
This article has been reviewed by at least two referees.

Web: <http://ilahiyatdergisi.balikesir.edu.tr>, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/bauifd>
Mail: balikesirilahiyatdergisi@gmail.com

Copyright © Published by Balıkesir Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi / Balıkesir University, Faculty of Theology, Balıkesir, Turkey. All rights reserved.

**Hüseyin Algül, İslâm Tarihi. 3 Cilt. Bursa: Emin Yayınları, 2018.
Mustafa Polat**

Günümüzde tüm insanlığın Hz. Peygamberin hayatını öğrenmeye her zamankinden daha fazla muhtaç olduğu noktasından hareketle kaleme alınan eserin önemli bir boşluğu doldurduğuna şüphe yoktur. Kitabın kaynakları arasında ilk sırada Kur'an, sonra hadis-i şerifler ve tedvin döneminden bugüne kadar ki muteber siyer kaynakları yer almıştır. Türkçe yazılmış Siyer-i Nebi kitaplarına yer verilerek milletimiz bu eserlerden haberdar edilmiş ve bu sahada emek harcamış zevata teşekkürlerini sunmak vefakârlığı gösterilmiştir.

İncelenen eser; üç cildinin müellif, son cildinin Prof. Dr. Osman Çetin tarafından hazırlanarak daha önce yayınlanmış olan dört ciltlik kitabın (İslam Tarihi, Gonca Yayınları, İstanbul, 1986) gözden geçirilerek yayınlanmış halidir. Güncellenmiş halinde Türk İslam Devletleri'ni içeren son cilt çıkarılmıştır. Üç ciltlik eserin ilk iki cildi Hz. Muhammed (s.a.v.) devrine ayrılmıştır. Birinci ciltte girişten sonra beş bölüm yer almaktadır. İkinci cilt konu bütünlüğü açısından birincinin devamı niteliğinde olup 6-7 ve 8. bölümler ile sonuç ve ekleri içermektedir. 3. cilt Hulefâ-i Râşidîn devri olaylarına ayrılarak konular altı bölümde incelenmiştir.

Yazar önsözde (s.17-20) Siyer-i Nebi konusunda araştırma yapma ve bilgi sahibi olmanın önemine vurgu yapmıştır. Kur'an'ı doğru anlama, İslam'ı en güzel şekilde algılama ve özümsemenin ancak bu sayede gerçekleşeceğini ifade etmiştir. İnsanlık için rehber olan Hz. Peygamberin hayatının her dem taze ve canlılığını koruduğunu, nasıl ki yeni tefsirler yazılıyorsa aynı şekilde yeni Siyer-i Nebi çalışmalarına da gerek olduğunu söylemiştir.

Giriş (s.21-38) "Peygamberler, peygamberlik ve Hz. Muhammed (s.a.v.)" adını taşımaktadır. Müellif burada umumi İslam

tarihi kitaplarının geleneğine uymuş ve “peygamberlik ve peygamberler” ile ilgili bir kısım eklenerek yazarın ifadesiyle “günümüzde unutulmuş kadim bir gelenek” yaşatılmak istenmiştir. “Kur’an ve Sünnet Işığında Peygamber Sevgisi, Ashâb-ı Kirâm ve Siyer-i Nebî’yi Öğrenmenin Önemi” ile “Hz. Peygamber (as.)’in Ashâb-ı Kirâm’la İlgili Değerlendirmeleri” başlıkları altında sahabe-i kirâmın Hz. Peygamber sevgisi işlenmiş ve peygamberlerin niçin görevlendirildiği ayetler ışığında izah edilmiştir.

Hz. Muhammed (s.a.v.) devri olaylarının anlatıldığı ilk cilt beş bölümden müteşekkildir. “İslâm’ın Çıkışından Önce Arap Yarımadasında Kurulan Devletlere ve Kabilelere Genel Bakış” adını taşıyan ilk bölümde “Arapların Soyu” alt başlığında Arabistan’ın güney ve kuzeyinde kurulan devletlere; “İslâm’dan önce Hicaz bölgesinin durumu” başlığında Kabe, Mekke, Medine ve Taif’e; “Cahiliye Devri” başlığında İslâm öncesi idârî ve siyâsî durum, bedevi-şehirli farkı, cahiliye kültürü, toplumu oluşturan sosyal sınıflar, kadının sosyal statüsü, cahiliye inançları ve Hanifliğe dair bilgiler yer almaktadır.

İkinci bölüm “Doğumdan Risâletine Kadar Hz. Muhammed (s.a.v.)” adını taşımaktadır. Burada Hz. Muhammed’in soyu; ataları hakkında özet bilgi; doğumu, çocukluğu ve gençliği; amcası Ebû Tâlib’in yanında kalışı; Ficar Muharebeleri’ne ve Hilfü’l-Fudûl’e katılması; Hz. Hatice ile evlenmesi; Kâbe hakemliği ve ihtiyaç içindeki amcası Ebû Tâlib’e yardımı konu edilmiştir.

“İlk Vahiy ve Hicrete Kadar Geçen Peygamberlik Yılları: Risâletin Mekke Dönemi” adlı üçüncü bölümde ilk vahiy ve peygamberlik; ilk Müslümanlar ve bunların ortak vasıfları; Dârülerkam gibi alt başlıklar bulunmaktadır. “Açık Davet” alt başlığında müşriklerin tebliği engelleme sebepleri ve çabaları; Habeşistan’a hicret; Hz. Ömer’in Müslüman oluşu; Müslümanlara

uygulanan sosyal ve ekonomik ambargo; Ebû Tâlib'in ve Hz. Hatice'nin vefatı; müşriklerin saldırgan tutumları; Taif yolculuğu ve Miraç ile Medinelilerle irtibata geçilmesi işlenen konuları oluşturmuştur.

“Hicret ve Medine’de İlk Yıllar” adlı dördüncü bölümde hicret; Medine’de ilk günler ile Peygamberimizin hicretten sonra Müslümanlara ilk tavsiyeleri ve hicretin ilk yılındaki gelişmeler ele alınmıştır. Bu bölümde ayrıca Mescid-i Nebevî'nin inşası, muhacir ve ensar kardeşliği, ezan, suffe okulu ile Medine’de idarî hayatın teşekkülü irdelenmiştir.

Birinci cildin son bölümünü “Kıblenin Değişmesi, Cihâda İzin Verilmesi ve Peygamberimizin Savaşları” oluşturmaktadır. İlk gazve ve seriyyeler, Bedir ve Uhud Savaşı, İslâm mürşitlerinin başına gelen acıklı olaylar ve Hendek Savaşı bu bölümde incelenmiştir.

İkinci cilt, beşinci bölümün kalan konularıyla başlar. Bunlar arasında Kaynuka, Nadir, Kureyza ve Hayber gazveleri gibi Yahudilere yönelik gerçekleşen seferler; Müreysi Gazvesi ve İfk Olayı; Hudeybiye Antlaşması; Umretü'l-Kazâ; Mûte Savaşı; Mekke'nin Fethi; Huneyn Seferi; Medine'ye elçilerin ve heyetlerin gelişi; Tebük Seferi ve Necâşî'nin ölümü gibi konular ele alınmıştır. Altıncı bölüm “Hz. Peygamber'in Şemâili, Zevceleri, Çocukları, Torunları ve Ehl-i Beyt” adını taşımaktadır. Cahiliye devrinde Araplarda ve Mekke’de yönetim; Resûlullah'ın devlet idâresi ve Hz. Peygamber devrinde eğitim-öğretim faaliyetlerinin târihi seyrinin anlatıldığı yedinci bölüm “Hz. Peygamber Devrinde İdarî Hayat ve Eğitim-Öğretim Faaliyetleri” adını taşımaktadır. Sekizinci ve ikinci cildin son bölümünde Vedâ haccı, Vedâ hutbesi, Hz. Peygamber'in hastalanması ve vefatı konularını içermektedir.

Akademik çalışma yapan ve Siyer-i Nebiye ilgi duyanlar için bu cildin sonunda iki ilave bulunmaktadır. Bunlardan ilki Siyer-i Nebi

ve İslam tarihinin kaynaklarının tanıtıldığı (s.465-506) kısımdır. “Sözlü Gelenekten Yazılı Eserlere Geçiş” ve “Devamında Yapılan Çalışmalar ile Kaynakların Tanıtımı” olarak iki alt başlıktan oluşur. İlk alt başlık altında siyer çalışmalarında Kur’an ve sünnetin önemi, meşhur siyer ve meğazî âlimleri, umûmi tarihler, tabakât ve terâcüm-i ahvâl, ensâb, menâkıb ve diğer bazı kaynakların tanıtımı yapılmıştır. Kaynakların tanıtımı alt başlığında ise on beş âlimin hayatı ve eserleri hakkında bilgi sunulmuştur. İbn İshak ö.151/768, Vâkidî ö.207/823, İbn Sa’d ö.230/845, İbn Hişâm ö.218/833, Belâzurî ö.279/892, Taberî ö.310/923, Mes’ûdî ö.345/956, el-Makdisî ö.355/966’dan sonra, İbn Miskeveyh ö.421/1030, İbnü-l Esîr ö.630/1233, İbn Hallikân ö.681/1282, Ebü’l Fidâ ö.732/1331, İbn Kesîr ö.774/1373, İbn Haldun ö.808/1406 ve es-Semhûdî ö.911/1506 bunlar arasındadır.

Diğer ilave ise, siyere ilgi duyan genç araştırmacılara yol göstermesi açısından, eserin yazılış serüveninin aktarıldığı “Gelenekten Geleceğe Siyer Yazıcılığı” (s.506-521) adını taşımaktadır. Bu kısmın 2010 yılında sunulan bir tebliğ metni olduğu, istifade edilebileceği düşünülerek kitabın sonuna konduğu müellifçe dile getirilmiştir. Yazar kültür coğrafyamızın Rasûl-i Ekrem algısını tespit etmek ve günümüze taşımak gayesiyle araştırmalar yaptığını ifade etmiştir. Osmanlı Türkçesiyle yazılmış eserleri incelemiştir. İnceledikleri arasında Ahmed Cevdet Paşa, Mevlana Abdülbaki, Mehmed Halid, Diyarbekirli Said Paşa, Şehbenderzade Filibeli Ahmed Hilmi başta gelenlerdir.

Üçüncü cilt altı bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm Hz. Ebû Bekir devri olaylarına ayrılmıştır. Halife seçilmesi; Fedek arazisi meselesi; askerî hareketler; Kur’ân-ı Kerîm’in cem’i ve Mushaf haline getirilmesi; Irak ve Suriye savaşları; devlet idâresi; hastalığı ve vefatı ile onun faziletiyle alakalı vârid olan hadîs-i şerifler bu bölümün konusunu oluşturmuştur.

Hız. Ömer Devri'nin incelendiği ikinci bölümde halife seçilmesi, Hâlid b. Velîd'in görevden alınması, fetihler, devlet idaresi (beytûlmâl, divan teşkilatı, adâlet teşkilatı, memur tayininde liyakate önem verilmesi, takvim), bayındırlık faaliyetleri, Hayber ve Necranlı gayrimüslimlerin yerlerinden çıkarılmaları, Hız. Ömer'in şehit edilmesi, hakkında vârid olan hadîs-i şerifler ve ashabdan intikal eden haberler yer almıştır.

Üçüncü bölüm Hız. Osman'a ayrılmıştır. Burada halife seçilmesi, Hız. Osman Devrinde askerî harekât, Mushaf'ların tertibi, Hız. Osman'ın yaptığı tayin ve aziller, tenkit edilen icraatları, Abdullah b. Sebe'nin ortaya çıkışı, iç fitneye zemin hazırlayan genel sebepler, fitne öncesi ortaya çıkan olaylar ve alınan tedbirler, Hız. Osman'ın şehit edilmesi, onun hakkındaki hadîs-i şerifler ve ashabdan aktarılan haberler irdelenmiştir.

Hız. Ali devri olayları dördüncü bölümde ele alınmıştır. Halife seçilmesi, Hız. Ali'nin tayin ettiği valiler ve Muâviye ile teması, Hız. Talha ve Zübeyr'in Mekke'ye gidişi, Cemal Vak'ası, Siffin Savaşı, Muâviyenin güç kullanarak bazı şehirleri ele geçirme girişimi, Hız. Ali'nin şehit edilmesi, devlet idâresi ve onunla ilgili hadîs-i şerifler ve ashabtan gelen haberler bölümün başlıca konularıdır.

Beşinci bölümde Hız. Hasan'ın halife oluşu, hilafeti Muâviye'ye devri işlenmiştir. Onun hakkında vârid olan hadîs-i şeriflerden ve ashabtan gelen haberler burada yer almıştır.

Son bölümde ise Hız. Osman'ın şehit edilişi, Cemal ve Siffin olayları ile ilgili analiz yapılarak Ahmed Cevdet Paşa ile Şehbenderzâde Filibeli Ahmed Hilmi'nin görüşlerine yer verilmiştir.

Sonuç olarak;

Siyeri Nebi alanına dair orijinal ve birinci el kaynaklara başvurulduğu, ayrıca kitabın gözden geçirilişi esnasında güncel

bilimsel çalışmalara, araştırmalara ve kaynaklara ulaşıldığı gözlenmiştir. Müellifin alanın terminolojisine hâkimiyetinin olduğu, meselelere yaklaşımının özgünlüğü anlaşılmıştır.

Mekke ve Medine Dönemi tarih sırasına göre işlenirken, bir siyasi tarih kuruluşundan kurtarmak için yeri geldikçe ahlaki örnekler ve ibretlere yer verilmiştir. Müellif yer yer oldukça canlı bir anlatım tarzını tercih etmiş ve ibretli hikâyelerle konuyu ilgi çekici ve anlaşılır kılmıştır. Örneğin Hz. Peygamberin Kâbe'nin yeniden inşası sırasında hakemliği ve Haceru'l-Esved'in yerine konması (c.1, s. 216-219) akıcı bir üslupla okuyucuya yansıtılmıştır. Keza Benî Sa'd b. Bekr kabilesinden sütanesi Halîme bint Abdullah'a verilmesi (c. 1, s. 172-176) ve "Kâbe'nin Yapılışı" başlığı altında Hz. Hacer'in su arayışı tasvirleri (c. 1, s. 53-55) etkileyicidir. "Bir şehit çocuğuna gösterilen İbretli İlgi" konu başlığı altında Uhud şehidi Hz. Hamza'nın küçük kızı Ümâme'nin hikâyesi (c. 2, s. 113-115) ve "Hayber Seferi Çevresinde Bazı İlginç Olaylar" aktarılırken şair Âmir b. Ekva'a'nın şehadeti, cehennemlik savaşçı, Kuzman, Hayber Yahudilerine karşı yapılan savaşta henüz Müslüman olmuş bir çobanın şehadeti (c. 2, s. 101-105) olaylarının aktarım şekli eseri etkileyici hale getirmiştir.

Eser Siyer-i Nebi sahasına ciddi bir katkı sunarak önemli bir boşluğu doldurmuştur. Kullanılan üslup ve dil anlaşılabilir ve akıcıdır. Yazarın Allah Resûlünden bahsedeceği zaman Resûl-i Ekrem, Resûl-i Mücteba, sevgili peygamberimiz, aziz peygamberimiz gibi saygı dolu ifadeleri özenle seçtiği dikkat çekmektedir.